

Сезона 2015/2016

Петак, 4. марта 2016. године
Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

За авантуристе

Диригент: **Владимир Куленовић**
Солисти: **Иван Марјановић** и **Александар Радуловић**, перкусије

Програм:

А. Перт: *Cantus in memoriam Benjamin Britten*

Трајање: око 8 мин.

К. Абе: *Prism Rhapsody II* за две маримбе и оркестар

Трајање: око 20 мин.

Г. Малер: Симфонија бр. 10 (*Adagio*)

Трајање: око 25 мин.

Б. Бритн: *Sinfonia da Requiem* оп. 20

Lacrymosa
Dies irae
Requiem aeternam

Трајање: око 18 мин.

Концертмајстор: Мирослав Павловић

Иако је естонски композитор **Арво Перт** (1935) најпознатији по својој религиозној музици, *Cantus in memoriam Benjamin Britten* је световна композиција настала 1977. године поводом смрти британског колеге којем се дивио због једноставности и чистоће његовог стила. Инструментирано за гудачки оркестар и звоно са само једним тоном, *ла*, тоналним центром, ово остварење је прототип Пертовог особеног *тинтинабули* стила – његових мистичних доживљаја раних хришћанских напева у чијем центру је оживљавање старих полифоних техника. Једноставна мелодијска идеја која се ослања на силазну молску лествицу у форми специфичног канона представља основу овог најпопуларнијег Пертовог дела. Избор молске лествице такође упућује на омаж средњевековној традицији – у тадашњој пракси уместо дура и мола, у употреби су били модуси, од којих је један био и еолски, идентичан са данашњом молском лествицом. Партитуру започињу и завршавају исписани тактови паузе. Три ударца звона објављују смрт Бритна. Док поједини инструменти доносе лествични низ, други се фокусирају на тонове из трозвука, а разноврсне појаве теме завршавају се акордом са „пикардијском“ – дурском терцом, као још један пример старе традиције.

Јапанска композиторка **Кеико Абе** (1937) је изградила своје име у свету класичне музике првобитно као изузетан, међународно признат уметник на маримби, а затим и као аутор. Њен извођачки стил је комбинација креативне снаге, сензибилности и виртуозне технике, уз које се нарочито истиче елемент импровизације. У сарадњи са Јамаха корпорацијом Кеико Абе је допринела развоју нове верзије маримбе која је уместо четири, добила пет октава, чиме је постала стандардни солистички инструмент.

Prism rhapsody II је настао 2001. године као један од бројних верзија раније насталих дела *Разговори са шумом* и *Prism rhapsody II* у којима је ауторка дала различите инструменталне комбинације са фокусом на маримбу, али и друге перкусионистичке инструменте уз пратњу различитих ансамбала. Константна енергија и покрет су у центру збивања овог дела. Иако је темпо брз, драматика и експресивност нису у другом плану, дозвољавајући солистима да покажу широк дијапазон емоција.

Иако неке од идеја за Десету симфонију **Густава Малера** (1860-1911) потичу још из 1908. године, композитор је највећи део рада на овом делу завршио током улета 1910. године. Пошто је направио скицу за читаву симфонију, Малер је делимично оркестрирао прва два и почетак трећег става, а након тога је у потпуности прекинуо рад на овом делу и вратио се ревидирању Симфоније бр. 9. Тако, Симфонија бр. 10 у форми у којој је Малер оставио није била припремљена за извођење. Структура овог петоставачног циклуса је симетрична, при чему два спољашња, опсежна и лагана става уоквирују брже, унутрашње ставове: *Andante-Adagio*; *Scherzo*; *Purgatorio - Allegro moderato*; *Scherzo. Nichtzuschnell*; *Finale. Langsam, schwer*.

Било је више покушаја да се дело доради и у целини оркестрира. Први и трећи став је за извођење први припремио композитор Ернст Кшенек 1924. године, а потом је на партитури радило неколико композитора и музиколога. Од више

различитих верзија, које су рађене у периоду од 1924. до 2002. године, најчешће се изводи она коју је шездесетих година протеклог века у комплетном виду урадио музиколог Дерик Кук. Он сам је направио неколико варијанти симфоније, од којих је финална завршена 1975. године. Иако су Кук и његови сарадници били свесни да је само Малер могао да на прави начин заврши ово дело, и зато су своју партитуру назвали *само завршеном верзијом скице*, диригенти данас углавном изводе само први став (*Adagio*) уз објашњење да је то једини део симфоније који је у целости написао сам Малер. Још један од разлога због којег су се и његови пријатељи и сарадници Албан Берг, Антон Веберн и Бруно Валтер борили против ових покушаја, јесте и Малерова изричита жеља да се по његовој смрти Симфонија бр. 10 спали.

Околности под којима је Малер стварао Десету симфонију биле су емотивно веома тешке за аутора и очигледно су снажно утицале на стварање овог дела. Израз његових осећања према супрузи Алми види се и кроз текстуалне коментаре које је исписао на рукопису партитуре: *Живети за тебе! Умрети за тебе!* Увод симфоније указује на везу с финалним ставом Девете симфоније. Сукобљавање тематских материјала одвија се током читавог става, а музички ток замире без назнака разрешења драматичног унутрашњег конфликта. *Емоционални терет* симфоније разрешава се тек у опсежном последњем ставу који инкорпорира и повезује музику из ранијих ставова и доноси коначно помирење оштрих тематских сукоба.

Најважније оркестарско остварење **Бенџамина Бритна** (1913-1976) *Sinfonia da Requiem* настало је 1940. године као једна од поруџбина јапанске Владе поводом обележавања 2600 година оснивања јапанског царства. Поред Британца, ангажовани су између осталих и Рихард Штраус и Жак Ибер. Због кратког рока, композитор је одлучио да понуди дело које је започео као посвету преминулим родитељима, које је карактерисао меланхолични свечани тон. Управо то, као и наслови ставова у складу са хришћанском литургијском праксом нису се допали наручиоцу, те дело није ни изведено за тражену прилику. Премијерним извођењем је руководио сер Џон Барибиролли са Њујоршком филхармонијом у марту 1941. године. Прво оркестарско Бритново дело које није укључивало солисту конципирано је у форми троставачног циклуса са контрастирајућим ставовима.

Даница Максимовић